

BOVANS BROWN PARRANDALARINING TUXUM MAXSULDORLIGI

Do'schonov Otabek Davronbek o'g'li

*Qoraqalpog'iston qishloq xo'jaligi va agrootexnologiyalar
institute parrandachilik yo'nalishida 1-kurs magistranti*

<https://doi.org/10.5281/zenodo.10250884>

Abstract: *In this article, information on the egg productivity of Bovans brown birds is reflected.*

Key words: *brown chicken breed, high quality, storage systems, breeding, strong laying hen, commercial eggs, durable.*

Annotatsiya: *Ushbu maqolada bovans brown parrandalarining tuxum maxsuldorligi borasida ma'lumotlar o'z aksini topadi.*

Kalit so'zlar: *jigarrang tovuq zoti, yuqori sifatli, saqlash tizimlari, naslchilik, kuchli tuxum qo'yuvchi tovuq, tijorat tuxum, bardoshli.*

KIRISH (Introduction)

Parrandachilik- daromadli shu bilan birga ancha nozik soha. Uy parrandalarini yetishtirish chorvachilikning asosiy bir tarmog'i hisoblanib parrandachilikning asosiy mahsuloti oziq- ovqatga ishlatiladigan tuxum va go'sht, qo'shimcha mahsuloti – parranda pati va paridir. Parrandalarni so'yish va uni qayta ishlash chiqindilaridan yem uni ishlab chiqariladi. Parranda go'ngi- qimmatli organik o'g'it hisoblanib bundan 4ming yil muqaddam Hindistonda dastlab tovuqlar xonakilashtirilgan va keyinchalik parrandalarning boshqa turlari ham xonakilashtirila boshlagan. O'zbekistonda 1920-yillarning oxiriga qadar parranda, asosan jaydari kammahsul tovuq zotlari faqat xonadonlarda boqilgan. Respublikada parrandachilikning qishloq xo'jaligi tarmog'i tarzida rivojlanishi 20-asrning 20-yillariga to'g'ri keladi. Bu soha hozirgi kunga kelib chorvachilikdagi asosiy yo'nalishlardan biriga aylanib ulgurdi. Bunig sababi-parranda boqish kata xarajat talab qilmaydi, saqlash inshaotlari juda oddiy.

Yurtimizda parrandachilika yana katta e'tibor qaratila boshladi Prezident Shavkat Mirziyoyev "Parrandachilikni rivojlantirish va tarmoq ozuqa bazasini mustahkamlashga qaratilgan qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida" qarorini imzoladi. Unga ko'ra, 2021-yil 1-iyundan boshlab qo'shilgan qiymat solig'i to'lovchisi bo'lgan parrandachilik xo'jaliklariga — o'z xo'jaliklarida yetishtirilib, realizatsiya qilingan tuxumning har bir donasi uchun 50 so'm hamda parranda go'shtining har bir kilogrammi uchun 1 000 so'm miqdorida respublika byudjetidan subsidiya ajratiladi.

Tovuqchilik-parrandachilikning nafaqat qishloq xo'jaligida, balki uy parrandalarni ko'pytirish bilan shug'ullanuvchi aholi o'rtasida keng tarqalgan asosiy tarmog'i hisoblanadi. Aholining yordamchi xo'jaliklaridagi uy parrandalarining umumiy miqdorining 80 foizini tovuq tashkil etadi. Beradigan mahsulotiga qarab, tovuqlar tuxumdor (serpusht), tuxumdorgo'shtdor (tuxumgo'sht uchun boqiladigan) va go'shtdor

zotlarga ajratiladi. Shuningdek, Tovuqlarning dakang (urishqoq) va kurkam turlari (sanoat ahamiyati yo'q) ham bor. Tovuqlar tashqi ko'rinishi va tuzilishi bilan ham bir-biridan farq qiladi. Serpusht Tovuqlar kichkina, tez voyaga yetadigan, tuxumdorgo'shtdor Tovuqlar yirikroq bo'lib yaxshi rivojlanadi. Go'sht uchun ajratilganlari alohida sharoitda boqiladi. Serpusht Tovuqlar 1,7-2,2 kg , xo'rozlari 2,7-3,0 kg , tuxumdorgo'shtdolari 2,5-4,0 kg , go'shtdolari 3,0-4,5 kg go'sht beradi. Serpusht zotlar yiliga 220-250 ta, ayrimlari 365 tagacha tuxum qiladi. Zotdor Tovuqlar seleksiya yo'li bilan ko'paytirilganda serpusht bo'ladi. Tovuq 5-6 oylikdan tuxumga kiradi. Dastlabki tuxumi 40-50 g , 1 yoshga yaqinlashgach, 55-65 g . Tuxumdor go'shtdor zotlar tuxumi mayda. Tovuq tullaganda tuxum qilmaydi. Tullash 2-3 hafta, ba'zilarida 2 oy va undan ortiq davom etadi.

Bovans Brown juda ko'p qirrali va mustahkam tuxum qo'yuvchi tovuqdir. Bovans Brown tuxum qo'yadigan tovuqlar uchun birlashtirilgan belgilar orasida yuqori mahsuldorlik, ajoyib tuxum qo'yadigan qat'iyatlilik va tekis tuxum vaznining egri chizig'i kiradi, natijada yuqori sifatli qora jigarrang tuxum olinadi. Bovans Brown tuxum qo'yuvchi tovuqlar juda yaxshi ozuqa olish qobiliyatiga va mustahkamlikka ega, shuning uchun u ko'p yoshdagi va erkin muhitda genetik potentsialni to'liq ifodalaydi. Bovans Brown jozibali ko'rinishdagi qush bo'lib, tuxum qo'yish davrida ajoyib tuklar qoplarni saqlaydi. Bovans Brown - bu umumiy mustahkam ishlashni qidiradigan tijorat tuxum ishlab chiqaruvchisi uchun ideal tovuq. Bovans Braun ham qafasda, ham muqobil uylarda bo'lgani kabi o'zini kuchli tuxum qo'yuvchi tovuq ekanligini isbotladi.

Bovans jigarrang tovuq zotining tarixi va kelib chiqishi

Bovan Brown tovuqlarining tarixi 1950-yillarga borib taqaladi, Amerika va mahalliy Gollandiya kompaniyalari o'rtasida qattiq raqobat mavjud edi.

1954 yilda Gollandiyalik parrandachilar Garri van Duijnoven va uning rafiqasi boshqa uchta oila bilan birga Bovans Organisatie NV (Bovans Poultry Breeders) kompaniyasiga asos solishdi.

Ushbu naslchilik fermasi Bongers oilasidan va qolgan uchta oila, ya'ni van Duijnoven, van Lankveld va van der Lindendan iborat.

Guruhda faqat bitta Bo bor edi va uchta furgon bor edi, shuning uchun Bovans nomini oldi.

O'sha paytda ularning naslchilik markazi Garri van Duijnovenning Stivensbekdagi fermasi edi.

Ular turli xil zotlarni, jumladan, Bovans Brownni ishlab chiqdilar.

Bu juda ko'p qirrali zot Bovanning muvozanatli naslchilik dasturining natijasidir. Va endi u dunyodagi eng mustahkam qatlam va ko'p qirrali tovuqlardan biri sifatida tan olingan.

Bovans jigarrang tovuq zotining jismoniy xususiyatlari

Nomidan ko'rinib turibdiki, bu zot tuxum qo'yish davrida ajoyib bo'lib turadigan bir nechta oq dog'lar va oq dum uchi bilan oqlangan jigarrang patlarga ega.

Uning go'zal tuklari bilan mukammal uyg'unlashgan qizil bo'laklari, bo'laklari va taroqlari.

Umuman olganda, bu xuddi shunday ajoyib tuxumlari bilan jozibali jigarrang zotdir. Bovans Brown tovuqlarining vazni 16 xaftada 1920 g va 100 xaftada 2005 g.

Ularining o'rtacha tovuq ozuqa iste'moli kuniga 114 g ni tashkil qiladi va ozuqani aylantirish darajasi 2,19 kg / kg ni tashkil qiladi.

Bovan jigarrang tovuqlar odatda itoatkor, chidamli va ayni paytda yumshoq. Ular juda do'stona va o'z odamlari bilan salomlashishni yaxshi ko'radilar. Bu qushlar bolalarga ham yumshoq munosabatda bo'lishadi va ular egasining tizzasida o'tirishni va o'tirishni yaxshi ko'radilar. Shuning uchun ular ideal uy hayvonlari bo'lishi mumkin.

Bovan Brown tovuq zotining tuxum qo'yish imkoniyatlari

Bovan Brown tovuqlari ko'payadigan qatlamlardir va ular tuxum qo'yadigan bo'limda taniqli duragaylardir.

Bovans Brown erta pishganligi, yuqori cho'qqi ko'rsatkichi va mukammal tuxum qo'yuvchanligi tufayli ko'plab sifatli quyuq jigarrang tuxum ishlab chiqaradi.

Har bir tovuq 18 dan 100 haftagacha 464 tagacha tuxum qo'yishi mumkin. Ammo bu tovuqlar erkin bo'ladimi yoki koloniyada bo'ladimi, farq qilishi mumkin.

Koloniyada joylashgan qatlamlar odatda erkin bo'lganlarga qaraganda ko'proq tuxum ishlab chiqaradi.

Har bir erkin yuradigan tovuq 72 hafta ichida 312 ta tuxum ishlab chiqarishi mumkin, ammo koloniyada 323 ta tuxum bo'lishi mumkin.

Ammo har bir erkin yuradigan tovuq uchun 354 ta tuxum va 80-haftada koloniyalarda joylashganlar uchun 366 tuxumgacha ko'payishi mumkin.

Uning eng yuqori ishlab chiqarish darajasi 96% ni tashkil qiladi va u 143 kun ichida ishlab chiqarish tezligining 50% ga yetishi mumkin.

Shuning uchun u bugungi kunda eng yaxshi tijorat tuxum qatlami zotlaridan biridir.

Bovans jigarrang tovuq zoti uchun uy-joy tizimlari

Bovans Brown tuxum qo'yuvchi tovuqlar chidamli va turli iqlim sharoitlariga, boshqaruv rejalariga va tovuqlarni saqlash tizimlariga moslashadi .

Shunday qilib, ular haqida ko'p tashvishlanishingiz shart emas, chunki ular bardoshli.

Bovans Brown qafas uylarida, polda, qushxonada va organik tovuqlarni saqlash tizimlarida omon qolishi mumkin.

Qishloq xo'jaligida tuxum yo'nalishidagi tovuq zotlari mahsulot bera boshlagan davrda to'g'ri oziqlantirish va parvarishlashni yo'lga qoyilsa, ularning tuxumga kirgan davrida oqsilga bo'lgan ehtiyojini to'g'ri baholab ozuqa ratsioni to'g'ri yaratilsa ko'zlagan maqsadga samarali erishiladi.

Adabiyotlar:

1. Qoziyev, N.Hashimov, T.Saidazimov "Parrandachilik 7 xazinaning biri"
2. Raxmatillayev P.E Nurmuxammedov X.N. "Tuxum yo'nalishidagi tovuqlarni parvarishlash qilish" Toshkent 2013- yil
3. Razvedeniye, soderjaniye i kormleniye ptitsi, Per. s nem., 1972; Promishlennoye ptitsevodstvo, M., 1985; Azimov S, Parrandachilikda naslchilik ishlari.